

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča a sudkýň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. E. Sakálovej v právnej veci žalobkyne **A. B.**, bývajúcej v T., zastúpenej Mgr. S. P., advokátom so sídlom v B., proti žalovanej **G. R.**, bývajúcej v T., **o vrátenie daru**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp.zn. 16 C 72/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 10. decembra 2007 sp.zn. 10 Co 238/2006 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava rozsudkom zo 4. mája 2006 č.k. 16 C 72/2005-131 uložil žalovanej povinnosť vydať žalobkyni nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. T., zapísanú na LV č. X. Správy katastra T. pod parc. č. X. – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere X. m², parc. č. X. – záhrady vo výmere X. m² a dom súp. č. X. na parc. č. X., druh stavby X.. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy konania 100 162,-- Sk a zároveň ju zaviazal zaplatiť súdny poplatok 127 500,-- Sk na účet súdu prvého stupňa. Svoje rozhodnutie odôvodnil postupom podľa § 630 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 3 Občianskeho zákonníka. Z výsledkov vykonaného dokazovania mal za preukázané, že došlo k naplneniu skutkovej

podstaty citovaných ustanovení, pretože žalovaná so svojím priateľom L. R. sa správala voči žalobkyni a jej rodine v rozpore s dobrými mravmi. O viacerých útokoch svedčili rôzne oznámenia na polícii. Žalobkyňa preto odišla z predmetnej nehnuteľnosti. Pre dôvodnosť žaloby súd nepovažoval za rozhodujúce, či žalobkyňa vyžadovala a potrebovala opateru, či bola schopná sa o seba postarať. Žalobkyni bolo zriadené právo doživotného bývania v nehnuteľnosti, preto sa v danom vzťahu predpokladalo, že obdarovaný bude rešpektovať právo darcu na také právo bývania v nehnuteľnosti, ktoré bude prispôsobené jeho potrebám, zdravotnému stavu a veku. Zachovávanie dobrých mravov a pravidiel spolunažívania obsahuje v tomto pojme a význame spolunažívanie v jednej nehnuteľnosti, vzájomný rešpekt, avšak zo strany obdarovaného s väčšou úctou a vo vyššej miere s vedomím si tej skutočnosti, že obdržal dar vysokej finančnej hodnoty.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trnave rozsudkom z 10. decembra 2007 sp.zn. 10 Co 238/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 116 025,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd po doplnení a zopakovaní dokazovania dospel k záveru, že skutky tvrdené žalobkyňou vo výzve na vrátenie daru zo dňa 26.4.2005 a v návrhu na začatie konania doručenom súdu 10.6.2005 neboli v rozpore s dobrými mravmi. Uviedol, že tvrdenia žalobkyne boli neurčité, keď neuviedla, akým spôsobom voči nej žalovaná neprejavovala žiadnu úctu a pre neurčitosť ich nebolo možné preskúmať. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že jednostranným právnym úkonom žalobkyne označenom ako výzva na vrátenie daru zo dňa 26.4.2005 a návrhom na začatie konania zo dňa 10.6.2005 nedošlo k zániku vzťahu z darovacej zmluvy a preto rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. Priznanie náhrady trov konania žalovanej odôvodnil jej úspechom v spore.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Namietala, že v konaní bolo preukázané, že vzťahy medzi účastníkmi konania sú zhoršené a správanie žalovanej bolo v rozpore s dobrými mravmi. V dôsledku neúctivého konania žalovanej, jej priateľa a vážneho rozvratu vzťahu sa dobrovoľne snažila zabezpečiť starostlivosť o seba svojpomocne, resp. prostredníctvom svojej dcéry E. T.. Túto skutočnosť odvolací súd neposúdil ako porušenie dobrých mravov. Nesúhlasila ani s názorom odvolacieho súdu,

že konanie priateľa žalovanej nie je rozhodujúce. Žalovaná bola povinná zabrániť priateľovi v nevhodnom správaní voči dovolateľke. Dovolateľka nesúhlasila s rozhodnutím odvolacieho súdu ani v časti náhrady trov konania. Poukázala na rozhodnutie, ktorým jej bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, kedy mal odvolací súd zväžiť jej pomery a rozhodnúť o náhrade trov konania podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 241 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a iným vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd vady podľa § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. a iné vady, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci nezistil, keď inak ani dovolaním namietané neboli.

Dovolací súd preto skúmal správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu a to právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke porušenia dobrých mravov žalovanou.

Podľa § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 Občianskeho zákonníka).

Občiansky a ani iný právny predpis nedefinuje pojem dobré mravy. Napriek tomu je nimi možné rozumieť súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. K naplneniu skutkovej podstaty pre vrátenie daru smeruje len také závadné konanie obdarovaného voči darcovi, alebo členom jeho rodiny, ktoré z hľadiska svojho rozsahu a intenzity nevzbudzuje žiadne pochybnosti o jeho kolízii s dobrými mravmi. Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu taktiež nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného, ale také chovanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Obvykle ide o porušenie značnej intenzity alebo o porušovanie sústavné a to či už fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potrebnej pomoci a pod. Nie každé chovanie, ktoré nie je v súlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného chovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi naplňuje znaky ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je kvalifikované porušenie morálnych pravidiel konkrétnym chovaním obdarovaného, ktorého stupeň závažnosti je hodnotený podľa objektívnych kritérií a nielen podľa subjektívneho názoru darcu.

Účinky právneho úkonu darcu smerujúceho k vráteniu daru nastávajú jeho doručením obdarovanému. V prípade, že tento právny úkon je obsiahnutý v žalobe, nastávajú účinky okamihom, kedy bola žaloba doručená obdarovanému. Občiansky zákonník nestanovuje žiadne náležitosti výzvy k vráteniu daru, ani jej obsah. Výzvu na vrátenie daru je nutné posudzovať z hľadiska všeobecných náležitostí právneho úkonu ako prejavu vôle podľa ustanovení § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka.

V preskúmvanej veci bola aplikácia § 630 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav správna.

Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobkyňa darovala žalovanej darovacou zmluvou z 19. augusta 2004 nehnuteľnosti zapísané na LV č. X. kat. úz. T. ako novovytvorené parcely č. X. – zastavaná plocha, dom súp. č. X. o výmere X. m² a parc. č. X. – záhrada o výmere X. m². V bode X. citovanej zmluvy si dohodli zriadenie vecného bremena v prospech darkyne spočívajúceho v práve doživotného bývania a užívania nehnuteľnosti. Vklad vlastníckeho práva bol povolený Správou katastra T. 23. augusta 2004 pod č. V..

Žalobkyňa listom z 26.4.2005 vyzvala žalovanú na vrátenie daru z dôvodu hrubého porušovania dobrých mravov. Hrubé porušovanie dobrých mravov videla v tom, že žalovaná bez jej vedomia vypratala na dvor jej nábytok (kuchynskú linku, koberec, WC misu), čím došlo k jeho znehodnoteniu, že predmetnú nehnuteľnosť nemôže nerušene užívať a o poskytovaní úctivej opatery nemôže byť ani reč. Následne žalobou doručenou súdu 10.6.2005 sa domáhala vydania nehnuteľnosti na základe uvedenej výzvy a uviedla ďalšie dôvody na vrátenie daru, spočívajúce v negatívnom správaní žalovanej a jej priateľa.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že konania žalovanej vytýkané žalobkyňou vo výzve na vrátenie daru a v žalobe nenapĺňajú znaky hrubého porušenia dobrých mravov. Negatívne správanie sa žalovanej k žalobkyni, ktoré treba posudzovať ako správanie sa v rozpore s dobrými mravmi, sa musí prejavovať objektívne. Právne vzťahy založené prevodom vlastníctva darovacou zmluvou zakladajú právny vzťah, ktorý má právnu istotu, požíva právnu ochranu s tým, že záväznosť z toho vyplývajúcu zmluvné strany na seba zobrali sami a dobrovoľne. K narušeniu tohto vzťahu nemôže dôjsť zo svojvôle darcu.

Účastníčky konania zmluvou formou vecného bremena viazaného na daryňu – žalobkyňu – dohodli pre žalobkyňu určité práva a pre obdarovanú určité povinnosti obmedzujúce jej vlastnícke právo. Žalovaná je svoj záväzok zo zmluvy povinná plniť. Akým spôsobom má žalobkyňa užívať nehnuteľnosť závisí od nej. Jej právo však nie je vlastnícke, preto pri užívaní nehnuteľnosti nemôže svoje práva zneužívať nad rozsah svojich oprávnení a nemôže si počínať ako vlastníčka. Je nad rámec jej oprávnení zasahovať do vlastníctva obdarovanej. Zachovávanie dobrých mravov je vecou vzájomnej tolerantnosti účastníkov.

Odlíšne postavenie majú ďalší členovia rodiny žalobkyne, ktorým nemožno uprieť právo navštevovať žalobkyňu. V priebehu konania nebolo preukázané, že by žalovaná týchto členov rodiny žalobkyne napádala slovne, fyzicky, mimo objektov svojho vlastníctva, na verejnosti a pod.

Žalobkyňa v priebehu celého konania aj v dovolaní namietala negatívne správanie priateľa žalovanej, ktoré odvolací súd nehodnotil. Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka postihuje iba správanie obdarovaného voči darcovi a členom jeho rodiny. Netýka sa správania

členov rodiny obdarovaného alebo osôb blízkych obdarovanému, preto je námietka žalobkyne v tejto časti nedôvodná.

So zreteľom na vyššie uvedené, dovolací súd dovolanie žalobkyne smerujúce proti správne mu rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Úspešnej žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože v súvislosti s ním jej žiadne trovy nevznikli (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová